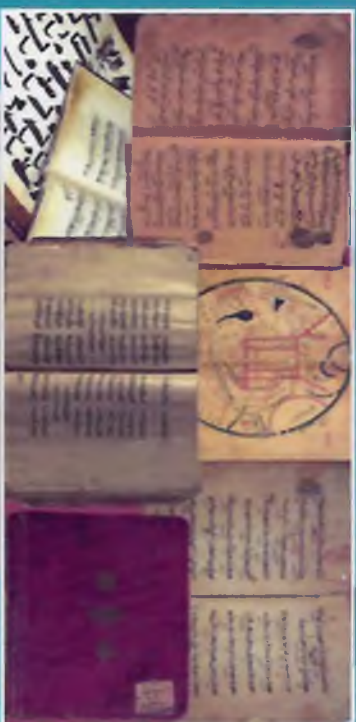

MANBASHUNOSLIK

UO'K 930
KBK 63.2
M 91

Manbashunoslik. Darslik. / O'zbekistonning eng yangi tarixi masalalari bo'yicha Muvofiqlashtiruvchi-metodik markaz, 2019. – T.: «Turon-Iqbol», 2019. – 480 b.

Mas'ul muharrir:

D. Alimova – tarix fanlari doktori, professor.

Taqrizchilar:

X. To'rayev – tarix fanlari doktori, professor;

S. Karimova – tarix fanlari doktori;

N. Mahkamova – tarix fanlari doktori.

Darslikda O'zbekistonning boy tarixiy o'tmishini yorituvchi hamda qadimdan eng yangi davrgacha yaratilgan qimmatli manbalarning qisqacha mazmuni, ularning mualliflari to'g'risida, shuningdek, qayd etilgan ma'lumotlarning ahamiyati bayon etilgan. Tarixiy manbalar davriy tarzda tizimlashtirilib, mazmuniga ko'ra tasniflash bo'yicha ko'rsatmalar berilgan.

Darslik O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2018-yil 27-martdagi 274-sonli buyrug'iga asosan nashrga tavsiya etilgan.

Darslik FZ-2016-0908223644 O'zbekistonning eng yangi tarixi (4 jild) mavzusidagi fundamental hamda PZ-20170928749 raqamli "O'zbekiston mustaqillikka erishishining tarixiy shart-sharoitlari: ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy va madaniy omillar" mavzusidagi amaliy loyihalar doirasida tayyorlandi.

ISBN 978-9943-14-612-9

© O'zbekistonning eng yangi tarixi masalalari bo'yicha Muvofiqlashtiruvchi-metodik markaz, 2019.

© «TURON-IQBOL» nashriyoti, 2019.

MUNDARIJA

O'TMISHNI O'RGANISHDA MANBALARNING O'RNI.....	5
KIRISH	7
MANBASHUNOSLIK FANI PREDMETI VA TASNIFI	13
1-MAVZU. Manba tushunchasi. Manbalarni turkumlash.....	13
2-MAVZU. Manbashunoslik evristikasi. Manbalarni o'rganish: aniqlash, tiklash, tahlil qilish.....	41
MARKAZIY OSIYONING QADIMGI VA ILK O'RTA ASRLAR TARIXIGA OID MANBALAR.....	63
3-MAVZU. Arab yozuvigacha bo'lgan manbalar.....	63
ISLOM DINIGA DOIR MANBA VA ADABIYOTLAR	101
4-MAVZU. Islom diniga oid yozma manbalar	101
MARKAZIY OSIYONING O'RTA ASRLAR TARIXIGA OID MANBALAR	133
5-MAVZU. Sharq kitobat tarixi, qo'lyozmalar xazinalari	133
6-MAVZU. IX–XIII asrlar tarixiga oid yozma manbalar.....	170
7-MAVZU. Amir Temur va Temuriylar davri tarixi yozma manbalari.....	195
XONLIKLAR DAVRI (XVI–XVII ASRLAR) TARIXIGA OID MANBALAR VA ASARLAR	219
8-MAVZU. Mahalliy yozma manbalar va asarlar	219
9-MAVZU. XVII–XIX asrlar tarixiga doir yozma manbalar	250
10-MAVZU. Rus va Yevropa tillaridagi manbalar.....	278
11-MAVZU. XIX asr birinchi yarmida xonliklarga jo'natilgan diplomatik missiya, elchilik va ekspeditsiyalar natijasida yaratilgan manbalar	317

MUSTAMLAKA DAVRI TARIXIGA OID MANBALAR..... 351

12-MAVZU. XIX asr oxiri – XX asr boshlari Turkiston
tarixiga oid manbalar..... 351

13-MAVZU. O'zbekiston tarixiga oid xorijiy manbalar
(XIX asr ikkinchi yarmi – XX asr boshlari)..... 384

SOVET DAVRI TARIXIGA DOIR MANBALAR**VA HUJJATLAR..... 403**

14-MAVZU. O'zbekistonning sovet davri tarixi
bo'yicha manbalar403

MUSTAQILLIK DAVRI MANBALARI VA HUJJATLARI ..429

15-MAVZU. O'zbekistonning mustaqillik yillari tarixiga
oid manbalar va hujjatlar429

Manbashunoslik – tarix fanining tayanch sohalaridan biri hisoblanadi. Zero, tarixni yoritishda turli tarixiy davrlarda yaratilgan manbalarning beqiyos oʻrni bor. Insoniyat sivilizatsiyasi taraqqiyoti davomida yaratilgan turli xildagi manbalar muayyan tarixiy davrlardan saqlanib qolgan yodgorlik boʻlib, oʻzida ushbu vaqtlarda sodir boʻlgan voqealar haqida maʼlumotlarni aks ettiradi. Tarixiy manbalarni oʻrganish orqali oʻtmishda kechgan jarayonlarni asosli tarzda yoritish imkoniyati paydo boʻladi. Shu sababli manbalarni tadqiq qilishda tarixchi olim manbashunoslik fanidan chuqur bilim va koʻnikmaga ega boʻlishi, manbalarning turlari, tasnifi, oʻziga xos xususiyatlari, davriy, hududiy, adabiy va boshqa xususiyatlari, manbalar bilan ishlash usullari, manbashunoslikning nazariy va amaliy masalalari, mazkur fanda erishilgan yutuqlar va mavjud muammolarni bilishi lozim. Bunday bilimlarni shakllantirishda manbashunoslik fani boʻyicha tayyorlangan oʻquv, oʻquv-uslubiy, ilmiy adabiyotlar alohida ahamiyatga ega.

O'zbekistonning mustaqil taraqqiyotining zamonaviy bosqichida ilm-fan, ta'lim, texnika sohalarining integratsiyasi masalasiga katta e'tibor qaratiladi. Jumladan, ta'lim jarayonida qo'llaniladigan o'quv adabiyotlarini yaratishda ta'lim va fan integratsiyasini e'tiborga olish zarur. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 20-apreldagi "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarorida "yangi avlod o'quv adabiyotlarini yaratish va ularni oliy ta'lim muassasalarining ta'lim jarayoniga keng tatbiq etish, oliy ta'lim muassasalarini zamonaviy o'quv, o'quv-metodik va ilmiy adabiyotlar bilan ta'minlash" hamda "oliy ta'lim muassasalari ilmiy salohiyatini mustahkamlash, oliy ta'limda ilm-fanni yanada rivojlantirish, uning akademik ilm-fan bilan integratsiyalashuvini kuchay-